

nr. 5 OKTOBER 2021 87. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

NKS 2021 GENNEMFØRT

DET DIGITALE KIRKEMUSIK- SYMPOSIUM

DOKS-medlemsmøder
**Regionale orienterings-
og dialogmøder i 2021/2022**

DOKS
DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Sekretær: **Lene Arberg**

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft Mortensen
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 1. november
Deadline for annonce-materiale: 1. november
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis Forsidefotos: Håkan Wikman,
Anne Kirstine Mathiesen og NKS

INTROITUS Af Mikael Garnæs

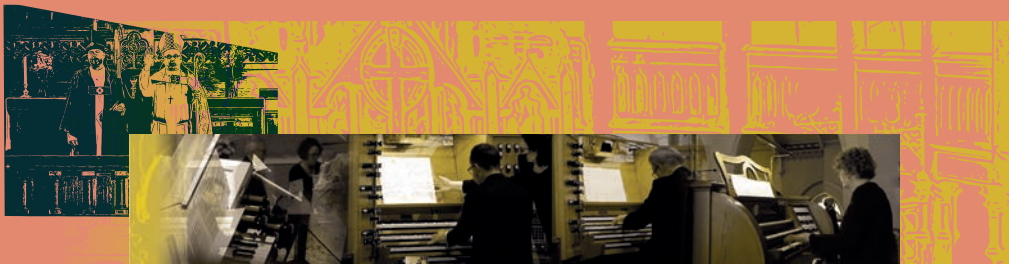
TO HURRAER FOR STREAMINGTJENESTERNE

Bedst, som alt var klart til det længe ventede og gennem fem år forberedte Nordisk Kirkemusiksymposium i Helsingfors, slog pandemien til igen og ændrede dagsordenen på et øjeblik. Med få ugers varsel måtte arrangørerne forholde sig til en virkelighed der tilsagde, at kun ganske få deltagere fik lov til at være fysisk til stede i den finske hovedstad. Udenlandske korkoncerter måtte aflyses, og det samme gjaldt workshops og seminarer. Omhyggeligt lagte planer gik i vasken, og mange forventningsfulde deltagere måtte afbestille rejsen.

Alligevel blev der et symposium, takket være streamingtjenesterne og de handlekraftige arrangører. I stedet for en tur til Helsingfors blev det for mange deltagere til fire dage foran computeren, og de blev faktisk indholdsrige. Der var meget at komme efter og hente inspiration fra. Hurra, hurra for streamingtjenesterne. Streaming af gudstjenester, koncerter og meget andet er godt og nyttigt, når det gælder om at få begivenhederne ud til personer, der af den ene eller anden grund ikke kan være til stede. Men det tredje hurra mangler, for streaming kan ikke formidle fællesskabet under en gudstjeneste (eller i en koncertsal), samværet med en interagerende mængde, hvad der er grundprincippet i den protestantiske kirkeforståelse.

På nogle områder er de nye teknologiske muligheder et ubetinget gode. I Næstved er organisterne gået sammen om et projekt, hvor kirkerne producerer musikalske indslag, der bliver tilgængelige via en QR-kode, som kan høres på iPhone og smartphone. I sin klumme fortæller Christian Kampmann Larsen om ideen, hvor besøgende i kirken ved nogle få klik kan danne sig et indtryk af kirkemusiktraditionen ved den pågældende kirke. Og som en krølle på historien fortæller han, at det i Sct. Peders Kirke ikke har været nødvendigt at producere nyt lydmateriale, eftersom kirken allerede lå inde med et omfattende materiale af virtuelle gudstjenester og andagter fremstillet under coronatiden.

IND- HOLD

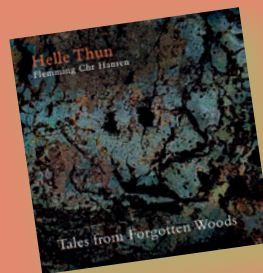
4-7
**KIRKEMUSIKSYMPOSIET
VAR DIGITALT**

9
KLUMME
**QR-PRÆSENTATIONER
AF KIRKENS MUSIKLIV**

12-13
REGISTERTAVLEN

11
**FORMANDEN HAR ORDET
MEDARBEJDER-
INDFLYDELSE**

14-15
**NYE PUBLIKATIONER
PÅ HYLLERNE**

16
**NYT FRA KONSERVATORIERNE
TRE NYE STUDERENDE**

17
**MUSIK TIL
GUDSTJENESTEN
21. SØNDAG EFTER
TRINITATIS,
1. TEKSTRÆKKE**

18-19
**ANMELDelse
DET DANSKE
ORGELSELSKABS
50 ÅRS JUBILÆUMS-
PUBLIKATION**

20-21
**ANMELDelse
VELDREJET
JØDISK
ORGELMUSIK**

22
**REGIONALE
MEDLEMSMØDER
2021-2022**

23
KALENDER

24
**DOKS'EN UD AF BOKSEN
JULIANE ILGNER**

Pia Bengts holdt åbningstale

KIRKEMUSIKSYMPOSIUM VAR DIGITALT

– MEN DET BLEV GENNEMFØRT!

”Velkommen til et symposium, der ikke bliver som planlagt, men som gennemføres takket være ny teknologi,” sagde Pia Bengts, præsident for Nordisk Kirkemusikråd, i sin tale ved åbningskoncerten for Nordisk Kirkemusiksymposium 2021 i Helsingfors Domkirke. Og man må sige, at begivenheden var hårdt ramt af omstændighederne. En ny bølge af corona-smitte havde kort før symposiets begyndelse ramt Helsingfors-området, og det betød, at det stort anlagte kirkemusikalske arrangement, der allerede havde været ændret talrige gange i det femårige forberedelsesforløb, måtte omtænkes endnu en gang i sidste øjeblik. Man havde planlagt et fysisk symposium med gudstjenester, koncerter, foredrag og workshops med hundredvis af deltagere til at fylde kirker og koncertsale. Nu blev der i stedet stillet kameraer op, og så meget som muligt af de planlagte begivenheder sendt over nettet. Men ganske meget af programmet måtte opgives eller ændres.

Derfor var det kun en mindre skare, der var fysisk til stede ved gudstjenesterne og

koncerterne i Helsingfors. Hovedparten af deltagerne, deriblandt undertegnede, måtte følge streamingen hjemmefra. Men som en anden af talerne ved åbningskoncerten, den finske minister for nordisk samarbejde Thomas Blomqvist, udtrykte det: Pandemien har ændret på meget af det vi anså for normalt. Efterhånden vænnede man sig nogenlunde til den aparte følelse at sidde og se på næsten tomme kirker ved koncerter og gudstjenester, og kunne i stedet fokusere på det der faktisk skete. Og så var der faktisk store oplevelser at hente, selv ”in tempore coronae”.

Finsk torsdag

Helsingfors er en smuk by, og streamingerne foregik hovedsageligt fra tre af byens store, centrale kirker: Domkirken, Johanneskirken og den ortodokse Usbenskij-katedral. På åbningsaftenen, torsdag d. 26. august, blev alle arrangementerne streamet fra domkirken, og de fire arrangementer gav tilsammen et godt indblik i bredden af finsk kirkemusik.

Åbningskoncerten begyndte med Fredrik

Erlandssons (f. 1978) *Symposiefanfare* for trompet og orgel, som også blev spillet ved afslutningsgudstjenesten. Så fulgte som en kontrast en gruppe med musikalsk legestue og babysalmesang i bevægelse. Derefter blev der improviseret over en salmemelodi på kantele, et karelsk folkeinstrument, hvor strengene knipses med fingrene, af Senni Valtonen.

Efter Pia Bengts åbningstale hørte vi domkirkens drenge-mandskor Cantores Minores under ledelse af Hannu Norjanen. Det var tydeligvis et meget kompetent, men i denne situation måske nok en anelse corona-hæmmet ensemble, der oven i købet måtte synge med mundbind, ligesom alle andre deltagere. Alligevel blev Joonas Kokkonens (1921-1996) 20. århundredes-modernistiske *Laudate Dominum* fra 1966 og Leevi Madetojas (1887-1947) mere nyromantiske *Psalmi 121* med orgel en smuk oplevelse.

Så fulgte en meditation med læsning, dans, sang, orgel, flygel, blokfløjte, kantele og en tale ved Teemu Laajasalo, biskop i Helsingfors Stift. Han understregede kirkemusik-

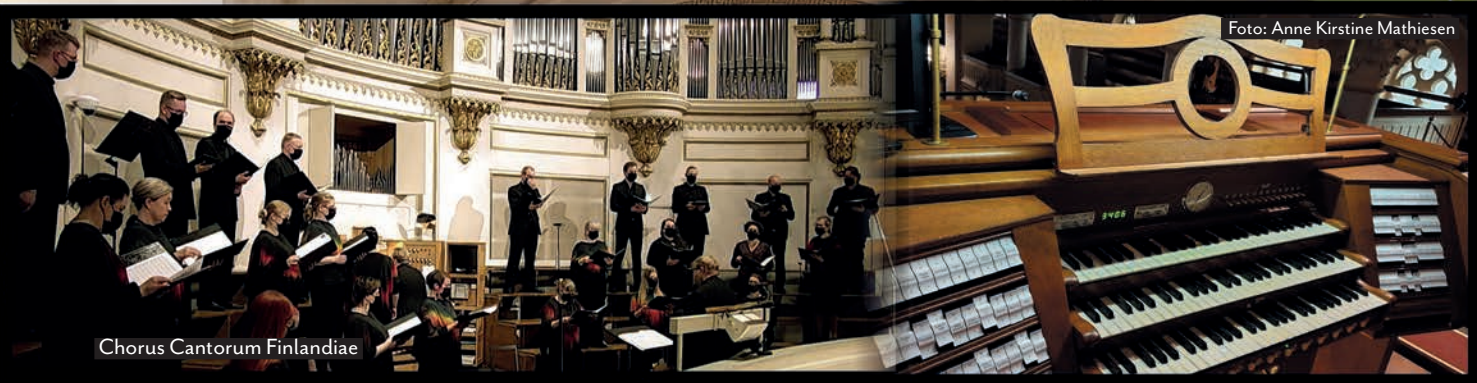

Foto: Anne Kirstine Mathiesen

Chorus Cantorum Finlandiae

OSIET

Foto: Anne Kirstine Mathiesen

kens betydning: Den giver en ny dimension i gudsforholdet. Musikken bygger bro og åbner for Gud. Til afslutning sang Cantores Minores *O lux beata Trinitas* af den nulevende Jaakko Mäntyjärvi (f. 1963).

Næste koncert havde overskriften "Gratulations". Finlands kantor- og organistforbund udnævner hvert år "Årets kantor", en kirke-musiker, der har gjort sig særlig bemærket i det forløbne år, og det benyttede man den festlige anledning til at gøre. Det var formanden Minna Raassina, der stod for denne udnævnelse. Ved samme lejlighed udnævnte forbundet også et æresmedlem, nemlig den tidligere formand for Finlands kantor- og organistforbund Mikael Helenelund.

Koncerten blev indrammet af to solistklasserestuderende ved Sibelius-akademiet, der spillede stykker af finske nulevende komponister: Jan Ferm (f.1963): *När änglar dansar*, et rytmisk inciterende stykke, overlegent spillet af Niels Burgmann, på domkirkens firemanualers orgel, og Santeri Siimes (f.

1981) som sluttede koncerten med sit eget franskinspirede virtuose *Prélude et fugue en ré bémol majeur* (2013).

De finske kantorer kan også selv synge, bviste Chorus Cantorum Finlandiae, et blandedt kor bestående af omkring 25 velsyngende kantorer under ledelse af Heikki Liimola. Deres program var et strejftog gennem finsk kirkemusik fra Leevi Madetoja (1887-1947) over koryfæer som Jean Sibelius og Eino-juhani Rautavaara og en smuk Requiemsats af Joonas Kokkonen (1921-1996), *Frukta icke, Maria* (1961) af Sulo Salonen (1899-1976) til nulevende Janne Salmenkangas (f.1984): *Kristus, Jumalan Karitsa* og Niels Burgmann: *Ystävä, sä lapsien* (2018).

Senere på aftenen var der koncert med domkirkens egne musikere, og den stod i den franske musiks tegn. Maurice Duruflé, Jeanne Demessieux, Charles Gounod og Théodore Dubois blev fint fortolkede, men det mest bemærkelsesværdige var uden tvivl kirkens egen Pentti Ingerös eksempler

på nutidig feel good-kirkemusik: et neo-romantisk *Ave Maria in Eb*, en jazzet *Nouse pohjatuuli*, og et musicalagtigt *Ave Maria in G* for sopran, baryton, violin, harpe, fløjte, kontrabas, slagtøj og komponisten på klaver. Flere af de franske ørehængere passede godt sammen i stilen med de nye stykker. Det kunne have været interessant at være til stede og høre, hvordan denne kirkepop blev modtaget af de andre nordiske kolleger.

Harri Viitanen (f. 1954) sluttede koncerten med sin egen *Lintukuwia*, hvis undertitel *Images d'oiseau pour orgue* kunne give Messiaen-associationer. Ud over fuglestemmer i orglet var der også slagtojseffekter med sten der blev slået mod en mursten. Den sluttede i klingende A-dur.

Svensk og islandsk nationalkoncert

Fredag var der morgengudstjeneste i Usbenskij-katedralen, den ortodokse kirke i

Vokalkvartetten Schola Gothia

Formand for Nordisk Kirkemusikråd
Pia Bengts overdrog formandskabet til
DOKS' formand Karin Schmidt Andersen
Foto: Anne Kirstine Mathiesen

Duo MM, Anne Kirstine Mathiesen
og David Lau Magnussen

Helsingfors. Her er vokalmusikken det alt-dominerende, der bruges ikke orgel. Præsterne messede liturgi, bønner på svensk, og en kvartet faldt ind. Den karakteristiske dybe basstemme, kendt fra det russiske repertoire, var også meget præsent her. Og der var meget mere firestemmig ortodoks kirkemusik fra Usbenskij-katedralen fredag aften, hvor Usbenie-kvartetten foldede sig ud i en regulær koncert med dette for det øvrige Skandinavien nok lidt fremmedartede, men spændende, repertoire.

Fredag eftermiddag var det tid til Sveriges nationalkoncert. Som alle andre nordiske lande havde man måttet give afkald på at sende et kor til Helsingfors, men vokalkvartetten Schola Gothia (Ulrike Heider, Sabina Nilsson, Yvonne Carlsson og Helene Stensgård Larsson) fra Göteborg var en interessant erstatning. Gruppen er specialiseret på middelaldermusik, gregoriansk sang og tidlig flerstemmig musik. Programmet med overskriften Gaude Birgitta kunne høres både som særdeles kyndig musikhistorisk research og som koncert, og blev indlevet og meget smukt sunget.

Næste streaming var med de to pige-vokalgrupper Sancti Amici og Frida fra Borgå, der dyrker vokalmusik på et højt plan, og blev – en finsk tradition – i 2020 valgt til Årets Musikgruppe af Finlands Kirkemusikforbund. De havde som andre kor været ramt af corona-nedlukningen, men klaret sig igennem ved gruppeøvelse og videosang. På den baggrund var deres koncert ekstra imponerende, musikalsk, rent og rytmisk, med fin, let og strygende klang, indimellem også med overraskende kraft og

voldsomhed, alt sunget udenad. Programmet bestod hovedsagelig af finsk musik fra 1900-tallet.

Det nyeste stykke på programmet var også et af de mest interessante: Agnus Dei fra Olli Kortekangas *Missa Brevis, de skabtes psalme*, fra 2019. Her som i et par andre numre medvirkede en lille gruppe musikere. Dirigenten Minna Wesslund (f. 1962) var også repræsenteret med et fint stykke, der synes at afspejle en oplevelse af Gud i den finske natur.

Den islandske nationalkoncert stod ensemblet Umbra for. Som det svenske ensemble bestod det af fire syngende kvinder med stor ekspertise i middelalderrepertoiret, men ud over sangen trakterede de også en lang række instrumenter. Repertoiret var egne og andres arrangementer af den gamle musik. Et par udsættelser af nye islandske salmemelodier faldt fint ind i konteksten. En dejlig koncert, hvor et spændende og anderledes repertoire blev fortolket helt suverænt og med legende fantasifuldhed.

Dansk og norsk nationalkoncert

Lørdag formiddag var der præsentation af kirkemusikuddannelsen ved Sibelius-Akademiet, som siden 2013 har været en del af Kunstinstituttet i Helsingfors, og som er Skandinaviens største musikkonservervatorium. Man har i dag studerende med uensartet baggrund, og forsøger at møde de studerende med forskellige genremæssige kompetencer. Universitetstilknæytningen medfører bl.a., at man kan afslutte uddannelsen på højeste niveau med en doktorand-

eksamen Doc.Mus., hvis hovedvægt kan være enten kunstnerisk eller videnskabelig. I øvrigt kan henvises til Peter Peitsalos artikel om finsk kirkemusik i augustnummeret.

Den danske nationalkoncert blev varetaget af Duo MM, Anne Kirstine Mathiesen, sidende ved orgelspillebordet i domkirken kor ved siden af David Lau Magnussens flygel. De havde medbragt to danske uropførelser, og komponisterne præsenterede selv værkerne.

Jens Ramsings *Three Concert Pieces for piano and organ* var tre fint kontrasterende stykker, hvor ikke mindst 2. satsen, "Moments" over *Klokken slår, tiden går* som franskpræget stemningsmusik var en smuk oplevelse. Tredjesatsen "Moving" var en virtuos tour de force, som duoen klarede med bravur.

Martin Lohse forklarede om sit stykke *Flow*, at det har forbindelse med både vand, med strømmenes forskellige hastigheder, og med bevidstheden. Det var tydeligt i slægt med amerikansk minimalmusik, hvor den stadige rytme til sidst byggede op til et klimaks, hvor pianistens muskulære kapacitet triumferede også i konkurrence med orglets tutti.

Koncerten sluttede med Anne Kirstine Mathiesens transskription af Duprés *Cortège et Litanie* Op. 19, No. 2, også den et stykke (om end fra en helt anden tid), hvor akkumulering af gentagelser bygger op til en spektakulær afslutning. Der blev også plads til et ekstranummer, den langsomme sats fra Bachs klaverkoncert i g-mol (oprindeligt violinkoncert i a-mol).

Vox Humana med Ruth Wilhelmine Meyer og Nils Henrik Asheim

Umbra

Søndag sluttede symposiet med festgudstjeneste i Johanneskirken
Foto: Anne Kirstine Mathiesen

Norges planlagte nationalkoncert var coronaramt, men som en meget spændende sidste øjeblikks erstatning var det lykkedes at skaffe ensemblet Vox Humana med Ruth Wilhelmine Meyer, sang, og Nils Henrik Asheim, orgel. Deres meget kreative omgang med ikke blot den kirkemusikalske tradition, men også med deres instrumenter – stemme hhv. orgel – var inspirerende.

Ruth Wilhelmine Meyer er en sanger med et utroligt stemmeomfang – seks oktaver, siges det i programmet! – og hun benytter en række forskellige vokalteknikker fra folke-musik i forskellige lande. Da transmissionen af koncerten begyndte, hørte man kun nogle sagte orgelklange og det, der lød som en dæmpet mandsstemme – det viste sig at være hendes sang i det dybe leje. Andre steder i koncerten, som i bearbejdelsen af folkemelodien ”To duer” imiterede hun vanvittigt høje fuglelyde - hvordan gjorde hun lige det???

Nils Henrik Asheim improviserede vistnok orgelstemmerne til vokalnumrene og spillede sit eget *Vox Organi* solo. Deres fælles komposition *De Profundis* er et værk med det helt store udtræk. Det begynder i de allerdybeste kældre, bygger sig op til et monumentalt klimaks og slutter i nærmest surreal ro. Domkirkens klokker faldt, sikkert uplanlagt, men magisk, ind i de sidste takter.

Afslutningsgudstjeneste

Søndag sluttede symposiet med festgudstjeneste i Johanneskirken. Den begyndte med samme trompet-orgelfanfane som havde lydt ved åbningskoncerten. Hele to biskopper, en svensk- og en finsktalende, deltog. Det var en gudstjeneste af højkirkeligt tilsnit med messingblæsere, orgelbrus, talrige processioner, kirkelige rober og udførlig liturgi, men også præget af en imødekomende, ”nordisk blød” salmetone, som de forskellige lande var fælles om. Som dansk salme var valgt Peter Møllers og Jens Rosendals *Du, som ud af intet skabte*. I fravær af de store kormasser og en fuldtalligt syngende menighed blev vokalkvartetten Schola Gothia og Umbra-ensemblet de førende vokale medvirkende.

Ved afslutningen af festgudstjenesten overdrog den hidtidige formand for Nordisk Kirkemusikråd Pia Bengts formandskabet til DOKS' formand Karin Schmidt Andersen, der skal lede rådet indtil 2024, hvor der er Nordisk Kirkemusiksymposium i København. Karin Schmidt Andersen takkede i sin tale de finske arrangører for at have båret den nordiske kirkemusik-stafet sikkert gennem en meget svær periode, samt alle de deltagere, der med kortere eller længere varsel var sprunget til da planerne måtte ændres. ”Det har været et savn ikke at

kunne mødes fysisk ved dette symposium, men så meget mere glædeligt, at indholdet har været på et virkeligt højt niveau og med en imponerende bredde. Og man kan glædes over, at det virtuelle symposium har givet mulighed for at nå mange flere end et vanligt symposium. Gennem årene har tusindvis af kirkemusikere fået oplevelser og inspiration ved kirkemusiksymposierne, der har sat sig spor i den enkelte og haft indvirkning på den måde kirkemusikken har formet og udviklet sig i vore lande.”

Som postludium og en hilsen fra Danmark spillede Anne Kirstine Mathiesen Leif Kaysers *Nu fryde sig hver kristen mand*. Det bestilte Exitus-værk, Merete Kuhlmanns *Te Deum* for trompet, pikekor og orgel, kunne desværre ikke opføres ved den lejlighed, men ligger på nks' hjemmeside i en fornem optagelse fra Roskilde Domkirke. Karin Schmidt Andersen sluttede sin tale med at sige, at historien om dette stykke er ”en aktual fortælling om de vilkår kirkemusikken har været underlagt frem mod dette symposium, og dette nye *Te Deum* skal være et tegn på at lovsangen igen vil klinge frit rundt i Norden frem til vi mødes i 2024.”

Børnekorledelse for viderekomne

Børnekorakademiets 2-årige efteruddannelse har optagelsesprøve i november 2021 med studie-start i januar 2022. Uddannelsen henvender sig til børnekorledere med erfaring i ledelse af børne- og ungdomskor og er tilrettelagt med undervisning over fire semestre (spire-, børne-, junior- og pige- og drengekor). Desuden arrangeres netværksdage med praktikker i de forskellige aldersgrupper.

Efteruddannelsen i Aalborg

Optagelsesprøve:

Tid: Fredag den 12. november 2021
i tidsrummet kl. 11 - 16

Sted - NB! Optagelsesprøven foregår i Århus:
Fredenskirken, Rosenvangs Allé 51, 8260 Viby

Info og tilmelding, skriv til:

tilmelding@bornekorakademiet.dk
senest den 12. oktober 2021

Efteruddannelsen i København

Optagelsesprøve:

Tid: Fredag den 19. november 2021
i tidsrummet kl. 10 - 15

Sted: Jægersborg Sognegård,
Søndersøvej 5, 2820 Gentofte

Info og tilmelding, skriv til:

tilmelding@bornekorakademiet.dk
senest den 12. oktober 2021

Undervisningsdatoer i foråret 2022/tid og sted se www.bornekorakademiet.dk

Deltagerpris: Kr. 6.000 pr. semester.

Påregn desuden materialeudgifter på ca. kr. 1.550
for Pia Boysen og Margrete Enevolds
bøger "Børnekor med Poesi og Bevægelse 1 - 5."

Foto: Erik Norsker

Børnekorakademiet er støttet af Augustinus Fonden

AUGUSTINUS FONDEN

STIFTET 25. MARTS 1942

QR-PRÆSENTATIONER AF KIRKENS MUSIKLIV

Roskilde stift markerer i år sit 1000-års jubilæum, og i den forbindelse har man naturligvis gjort sig nogle tanker om, hvorledes dette skulle fejres. Næstved-organisterne holdt i den anledning et møde, hvor det aftaltes at vi gerne ville deltage.

Vi var blevet bedt om at tage stilling til et forslag om at levere musikalske prøver, optaget og tilgængelige via en såkaldt QR-kode. Disse måtte maksimum være 3 minutter inklusiv en præsentation. Til gengæld kunne vi så – i princippet – indlevere ligeså mange ”QR-præsentationer” som vi havde lyst til.

Systemet skulle fungere således, at QR-koden kan tilgås i den enkelte kirke via iPhone og smartphone, og derved bliver ihændeherne af disse i stand til at få et indtryk af kirkemusiktraditionen ved den pågældende kirke.

I Sct. Peders Kirke i Næstved har vi taget udfordringen op og besluttet os for at bidrage med fire QR-koder.

Der findes ved kirken et rigt kormiljø, idet vi har vort flagskib i ”Sct. Peders Kirkes Pigekor” under daglig ledelse af undertegnede. Dertil kommer en børnekorafdeling, opdelt i to kor: ”Spilopkoret” for de 6-9-årige, og ”Young Choir” for de 10-14-årige under børnekorleder Anna-Sofie Larsens dygtige og dynamiske ledelse.

Derudover er kirken rammen om to helt nye bemærkelsesværdige instrumenter, nemlig Eule-orglet i vestenden af kirken og svaleredeorglet i øst. Eule-orglet er i byggestil inspireret af tysk romantisk orgelbygningskunst i kredsen omkring berømtheder som Friedrich Ladegast og

Eberhard Gottfried Walcker. Svaleredeorglet, som har sin placering på dets oprindelige sted, nemlig i kirkens kor i 2. søndre blænding, er en rekonstruktion og gendigtning af Hans Brebus´ orgelværk, oprindeligt bygget i 1586. Orgelværket er nyt inden bag ved den bevarede hovedværksfacade med tilhørende orgelhus. I det historiske overleverede informationsmateriale omtaltes tillige et rygpositiv, og orgelbygger Gerhard Grenzing, der er ekspert i disse middeltonestemmige instrumenter, har derfor løst denne opgave på forbilledlig vis.

Vi, kirkens anden-organist Jens Ramsing, Anna Sofie Larsen og undertegnede, blev enige om at 4 QR-koder er det passende antal. En kode for Eule-orglet, en kode for Svaleredeorglet, en kode for Børnekorene og en kode for Sct. Peders Kirkes Pigekor.

Herefter gik vi i gang. Kirken råder i dag over et mikrofonanlæg, indeholdende seks mikrofoner, sammensat i tre grupper på to således, at der opnås optimal stereo-virkning. Disse er placeret akustisk strategisk tre forskellige steder. En gruppe på jernbardunerne omkring svaleredeorglet, en gruppe midtskibs i ”Krone tre” og en tæt-mikrofongruppe i kronen tættest på vest-orglet.

Det viste sig for vores vedkommende, at vi ikke skulle ud i et hæsbælende tempo med indstudering og optagelser, idet vi havde rigtig gode muligheder for ”genbrug”. Folkekirken har jo som bekendt været nedlukket i en lang periode i den første halvdel af 2021 på grund af corona, og Sct. Peders Kirke har i lighed med adskillige andre kirker i Danmark været henvist til blandt andet at producere vir-

Af Christian Kampmann Larsen, organist I Sct. Peders Kirke, Næstved

tuelle gudstjenester og andagter, så det gav os tillige mulighed for at kunne vælge kritisk i en omfattende produktion.

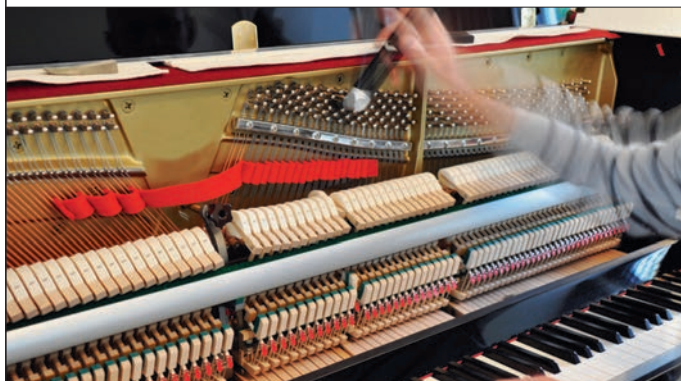
På denne måde løstes også et andet kriterium, fordi det blev betydeligt nemmere at kunne tilgodese forskellige epoker i den kirkemusikalske historie. For orgellitteraturens vedkommende var eventuelle problemer ubetydelige, idet vore to instrumenter dækker en meget stor del af den samlede orgellitteratur.

Sct. Peders Kirkes Pigekor har hele tiden være på arbejde, dog i decimeret stand. Vi måtte jo som bekendt kun deltage med 4 sangere ved hver gudstjeneste. Det lykkedes dog i slutningen af den strenge corona-periode at få lov til at deltage med alle 16 sangere, og vi har dermed optagelser med fuld korbesætning, der kan bruges i forbindelse med ovenstående.

For børnekorenes vedkommende, brugte vi en enkelt korprøve til at optage deres medvirken til en QR-kode.

Udfordringen i disse produktioner er, at man skal ”fatte sig i korthed”. Man har tre minutter til at lave en helstøbt musikfil indeholdende en kort præsentation, og det er ikke let. Men vi synes, at vi er sluppet godt fra det, og ideen med QR-koder er glimrende til at give vore kirkegæster en hurtig og præcis fornemmelse af, hvad der rører sig i vore kirker. Den idé er hermed videregivet.

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er et team af erfarne klaverstemmere og instrumentmagere.

På vores værksted findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet · Åbyvej 79 · 8230 Åbyhøj · tlf. 7023 8088 · aar@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

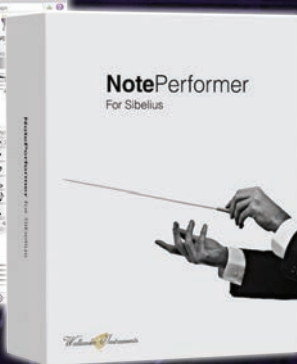
SIBELIUS Ultimate + NotePerformer BUNDLE!

Permanent licens
inkl. opdateringer i 1 år

SIBELIUS
Ultimate

The fastest, smartest, easiest way
to write and share music

Nu kun:
kr. 4.990,-
(3.992,- ex moms)

Sibelius Ultimate er verdens bedste, smarteste og nemmeste nodeprogram.

NotePerformer er programmet, der med kunstig intelligens får dine arrangementer til at lyde som rigtig musik.

Og nu kan du få dem begge med bundle-rabat! Se mere på <https://cyberfarm.dk/brand/sibelius>

**CYBER
FARM**

København - Aarhus - tlf. 70 20 90 99 - mail: info@cyberfarm.dk

Af Karin Schmidt Andersen,
formand for DOKS

MEDARBEJDERINDFLYDELSE

Kirkefunktionærernes inddragelse og repræsentation i folkekirken forskellige forgreninger er mangelfuld. Det synspunkt har DOKS og de øvrige faglige organisationer påpeget igen og igen og fremført for Kirkeministeriet og i folkekirken samarbejdsudvalg. Når man ser på engagementet og den høje faglighed de mange tusinde ansatte besidder, fylder kirkefunktionærerne forbavsende lidt i råd, nævn, udvalg og ad hoc-nedsatte taskforce-grupper. Det netop overståede valg til provsti- og stiftsråd understreger det med al tydelighed. Det er kirkefunktionærernes holdning, at der burde sidde en repræsentant fra de ansatte i disse lokale og regionale råd, på samme måde som i budgetsamrådet, der på landsplan forholder sig til fællesfondens økonomi.

Kirkefunktionærerne har en anden indgang end de gejstlige og folkevalgte, og de besidder erfaringer der burde være oplagte at inddrage, når der skal træffes beslutninger. Stort set alt, hvad der sker i en dansk folkekirke involverer en kirkefunktionær. Det gælder praktiske funktioner og dagligdagen, men bestemt også når der skal tænkes visionært og ændres indgroede vaner. Medarbejderne bidrager i høj grad med deres forskellige fagligheder til kirkens liv og vækst. Derfor kan misforholdet mellem en manglende medbestemmelse i forhold til det engagement, man lægger i sit arbejde, føles frustrerende.

Så meget desto vigtigere er det at bruge de platforme, der faktisk findes, og at bruge dem optimalt. I forhold til menighedsrådene er der en forpligtende ordning om medarbejderinddragelse. På et medarbejdermøde vælger de ansatte som bekendt en repræsentant, der indtræder i rådets arbejde det kommende år.

Kendskabet til medarbejderrepræsentantens rettigheder og pligter har ikke været godt nok. Det gælder for arbejdsgiverne, men også fra de ansattes side. Det er naturligvis vigtigt at den, der påtager sig at repræsentere sine kolleger i menighedsrådet er klædt godt på til opgaven og kan stå fast på de rettigheder, der knytter sig til opgaven. Helt afgørende er at alle parter er oplyste om, hvad gældende ret er.

For at forbedre ordningen blev der, som udløber af overenskomstforhandlingerne i 2018, nedsat en arbejdsgruppe, der skulle beskrive de gældende regler for medarbejderrepræsentation i menighedsråd. Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter for Landsforeningen af Menighedsråd, 3F, Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, DOKS, Organistforeningen og Kirkeministeriet. Vejledningen har ladet vente på sig. Selv om det egentlige arbejde for længst var afsluttet, manglede ministeriet afklaring på et par spørgsmål. I begyndelsen af september blev vejledningen imidlertid færdig og offentliggjort. Den er

let at finde på DOKS' hjemmeside, og alle medlemmer bør orientere sig i den.

Som medarbejder er det nødvendigt at være helt skarp på medarbejderrepræsentantens rolle og rettigheder. Uanset om man selv besidder posten, eller man har stemt på en kollega til hvervet, skal man vide, hvad ordningen indebærer og bidrage til at den bliver brugt konstruktivt. Ligeledes bør man medvirke til at der vises anerkendelse og forventninger til medarbejderrepræsentantens arbejde. Vejledningen er skrevet let forståeligt og giver brugbare eksempler på det, der har rejst de fleste spørgsmål, nemlig problematikken omkring lukkede møder og inhabilitet.

Det er virkelig glædeligt, at der nu findes en god beskrivelse af gældende regler for medarbejderrepræsentantens funktion i menighedsrådet. Organisationerne må stadig kæmpe for en øget inddragelse andre steder, hvor der træffes beslutninger, men hvis kirkefunktionærerne skal være repræsenteret i hele den folkekirkelige struktur er vi nødt til at begynde med den lokale arbejdsplads og være engageret i medarbejderdemokratiet her.

Forhåbentlig vil vejledningen øge interessen og respekten for dette væsentlige arbejde, og danne fundament for øget medarbejderindflydelse i hele folkekirken.

Kompetencefonden

Der har siden efteråret 2020 været øremærket midler til statsansatte på Akademiker-overenskomst på 55 år eller derover. Fra 23. august 2021 nedsættes aldersgrænsen, så statsansatte på Akademiker-overenskomst på 50 år eller derover også kan søge puljen. kompetenceudvikling.dk

Har du husket

at opdatere dine medlemsinformationer på hjemmesiden og ikke mindst mail-oplysningerne? Ellers går du glip af de særlige medlemsmails med vigtige informationer.

Ingrid Bartholin Gramstrup, David Danholt, Karin Schmidt Andersen

GODT SAMARBEJDE I KLF

Kirkemusikernes Landsforbund var 24. august samlet til sit årlige møde, for at drøfte aktuelle emner og gensidigt orientere om nyt fra de tre foreninger. Som udtryk for det gode samarbejde og den nære relation, der hersker mellem kirkemusikernes fagforeninger stillede formændene op til fotografering i sensommersolen. Ingrid Bartholin Gramstrup, Organistforeningen, David Danholt, Dansk Kirkemusikerforening og Karin Schmidt Andersen, DOKS.

Afgående kirkeminister
Joy Mogensen og tiltrædende
Ane Halsboe-Jørgensen

MINISTERSKIFTE

Efter lidt over to år som minister meddelte Joy Mogensen i august sin afgang som kultur- og kirkeminister. 16. august blev posten overtaget af Ane Halsboe-Jørgensen, tidligere uddannelses- og forskningsminister. I den forbindelse gav den nye minister et interview til Kristeligt Dagblad, hvor hun udtalte: "I en tid med voksende ensomhed og rodløshed og en famlen rundt efter hvem vi er, er tro jo en kraft, som jeg også synes, er interessant politisk. Så jeg er så afgjort en engageret kirkeminister. Jeg går til opgaven med stort engagement, men uden at vælte ind ad døren og tro, at jeg skal lave alting om. Det er der slet ikke behov for."

MODERNE MANDAG

Efter en gennemgribende restaurering af Marcussen-orglet fra 1926 i KoncertKirken har Arbejdsgruppe Gunnar Berg inviteret Jens E. Christensen til at spille et program med udgangspunkt i Mogens Jørgensens trefløjede glasmosaik i KoncertKirkens gavl. Mogens Jørgensen (1914-2007) har skabt en bemærkelsesværdig række af nonfigurative glasmosaikker, altertavler, vævninger og

lyskompositioner i kirker overalt i Danmark og i Sverige. Koncerten er et forsøg på at skabe en symbiose mellem lyset fra Mogens Jørgensens nonfigurative billedkunst og lyden fra hans bror, komponisten Erik Jørgensen og dennes musikalske modernistkolleger Axel Borup-Jørgensen og Gunnar Berg. Et nyt værk af Lill Lacy skrives til denne lejlighed. **18. oktober kl. 19:30** i KoncertKirken.

Fra venstre Lars Sømod, Lisbeth Smedegård Andersen, Willy Egmose, Iben Krogsdal og Christian Dons Christensen

KIRKEMINISTER METTE MADSENS LEGAT

Ved en uddeling i Kirkeministeriet 19. august modtog salmedigter Iben Krogsdal og organist Willy Egmose forhenværende kirkeminister Mette Madsens legat til støtte for kirkelige, skabende og udøvende kunstnere. De modtog begge en legatportion på 75.000 kroner. Willy Egmose understregede i sin takketale, at der ikke bør findes musikalske stilarter, som ikke kan finde plads i kirken: "Kirken er for alle. Så i kirken kan man spille i alle musikarter". Med komponisten ved klaveret blev der sunget "rytmiske" salmer af Willy Egmose, heraf en med tekst af Iben Krogsdal..

Musikalske aftryk

Dansk tonekunst gennem 150 år

JUBILÆUM EDITION-S

1 år markerer Edition-S (tidligere Samfundet til Udgivelse af dansk Musik) sit 150-års jubilæum, og det sker blandt andet med udgivelsen af bogen *Musikalske Aftryk*: en fejring af Danmarks klingende kulturhistorie, som den har udfoldet sig på og omkring forlaget gennem 150 år.

Hovedorglet i Aarhus

Domkirke Foto: Per Rasmussen

HUSK DOKS' ÅRSKURSUS I AARHUS

Sæt kryds i kalenderen **2.-4. maj 2022**. Da holder DOKS årskursus i Aarhus, hvor vi forhåbentligt igen kan mødes fysisk og bl.a. opleve det nyligt restaurerede orgel i domkirken.

Vejledning om medarbejderrepræsentantens rolle og rettigheder

Kirkeministeriet har udsendt vejledning om medarbejderrepræsentantens rolle og rettigheder. Læs den på DOKS' hjemmeside.

Ny deadline for ansøgninger til kollektive rettighedsmidler

DOKS uddeler kollektive midler fra Gramex og Copydan én gang årligt. Du kan søge støtte til bl.a. musikfremmende foranstaltninger, uddannelsesmæssige formål, sociale og humanitære formål og publikationer. Fra 2022 ændres deadline fra 1. maj til 15. august. Mere information og ansøgningsskema findes på DOKS' hjemmeside.

Liturgikonference – mulighed for online deltagelse

Det store arbejde med folkekirkens liturgi skrider fremad. Biskopperne har nu gennemgået de mange bidrag, og **13. november** afholdes en konference i Messe C, Fredericia, hvor en inviteret gruppe på 500 deltagere drøfter biskoppernes forslag. Alle interesserede har mulighed for at deltage online. Yderligere oplysninger og tilmelding på kmhad@km.dk eller **74 52 20 25**.

PÅ HYLDERNE

HILSEN TIL ÆRØ FRA SKOTLAND

Hymne til Ærø. Danish Organ Music from Dunblane Cathedral. Værker af Nicolaus Bruhns, Jesper Madsen, Rued Langgaard, J.P.E. Hartmann, Leif Thybo, Tore Bjørn Larsen, Kevin Duggan og Carl Nielsen. Kevin Duggan, orgel. ODRADEK ODRCD408

Kevin Duggan var igennem en årrække organist i Marstal og senere Rønne, inden han vendte hjem til Skotland og blev domorganist ved Dunblane Cathedral. Men han har ikke glemt Danmark, og "Hymne til Ærø" er en smuk cd med dansk musik på Flentrop-orglet (41 stemmer, 3 manualer og pedal, 1990) i Dunblane Cathedral.

Hovedværket på cd'en er Carl Niensens *Commotio*. Derudover kan man høre en afvekslende følge af kendte og mindre kendte stykker. Til de sidste hører nok Jesper Madsens *Fem Præludier* og Leif Thybos tema og variationer over den engelske middelalderkanon *Summer is Icumen in*, et fint kammermusikalsk stykke med kukkuk og det hele. Det muntre hjørne omfatter også Tore Bjørn Larsens lille *Fynsk Forårspræludium*, samt to stykker af Kevin Duggan selv, deriblandt *Hymne til Ærø*, hvis afsluttende gigueagtige tema lægger smukt op til *Commotio*.

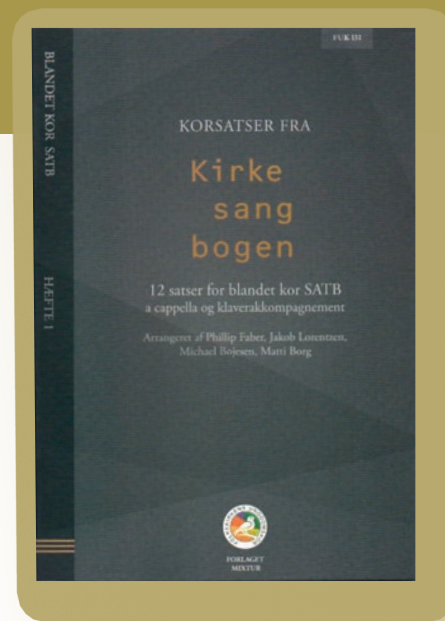
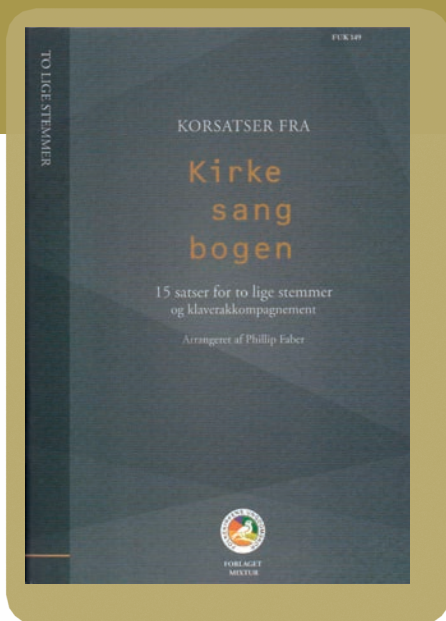
SPÆNDENDE IMPROVISATIONS-CD

Tales from Forgotten Woods. Helle Thun, sopran, Flemming Chr. Hansen, orgel. Gateway Music

Dette er ikke en anmeldelse, blot for at gøre opmærksom på denne improvisations-cd. Helle Thun siger i bookletten: "Why do I improvise? Because singing becomes being. It's a spontaneous act of creation. When I sing, I simply feel alive. Luckily enough, I found Flemming Christian Hansen, whose harmonic and minimalist musical universe stirred something deeply inspiring within me."

Og Fl. Chr. Hansen skriver "I suppose I have moved from being a very intellectual, 'head-based' classical musician, towards being a somewhat more open-minded, embodied and versatile artist, simply by working and being in this new world. All thanks to her. My musical expression is now founded in a more physical and grounded way of playing than before."

Alle cd'ens 10 improvisationer er baseret på tekster af Helle Thun og er optaget ved Apostel-orglet i Jesuskirken, bortset fra skæring 5, der er optaget i Sakskøbing Kirke på det elektroniske Allen-orgel.

IMØDEKOMMENDE KORSATSER TIL KIRKESANGBOGEN

Korsatser fra Kirkesangbogen I-IV.

I. 15 satser for to lige stemmer og klaverakkompagnement arrangeret af Phillip Faber.

II. 15 satser for tre og fire lige stemmer og klaverakkompagnement arrangeret af Phillip Faber.

III. 12 satser for blandet kor SATB a cappella og klaverakkompagnement arrangeret af Phillip Faber, Jakob Lorentzen, Michael Bojesen, Matti Borg.

IV. 16 satser for blandet kor SATB a cappella arrangeret af Phillip Faber, Jakob Lorentzen, Michael Bojesen, Matti Borg, Søren Birch, Mads Høck, Pernille Sejlund, Lasse Toft Eriksen. Forlaget Mixtur. Pris kr. 119 pr. hæfte, samlet pris for 4 hæfter kr. 399 på noder.dk

Det er særdeles kompetente folk, der står bag disse fire hæfter af korarrangementer af sange og salmer fra Kirkesangbogen (2017), som er blevet til i et samarbejde mellem FUK, Kirkesangbogsredaktionen og Forlaget Mixtur. DR Pigekestes leder Phillip Faber står for de to første for ligestemmigt kor, og en række dygtige komponister og arrangører for de to sidste, der er for voksenkor. Stilistisk er det imødekomende og venlige satser, og der er også becifringer til det meste. Tilsammen er det et flot og omfattende nyt repertoire, der imødekommer behovet for gode og velklingende korsatser til et nyt sang- og salmemateriale og som dækker forskellige sværhedsgrader og målgrupper.

VI STARTER PÅ KONSERVATORIET

Clemens Christian Balk-Møller (f. 1998) begynder på Det Kgl. Danske Musik-konservatorium

Jeg kommer fra en musikalsk baggrund og har spillet musik, fra jeg var fem-seks år gammel. Jeg spillede trompet i Tivoligarden og på Køge MGK, men mistede gejsten for instrumentet omkring afslutningen af gymnasiet. Kort efter blev jeg opfordret til at lære at spille orgel og søge optagelse på kirkemusikskolen af en familieven. Det ene tog det andet, og nu skal jeg starte på DKDM med orgel som hovedfag.

Jeg havde altid gerne villet på konservatoriet, men jeg må indrømme, at jeg ikke havde troet, at det skulle

være med orgel. Ikke desto mindre er jeg i dag enormt glad for at spille instrumentet. Jeg tror en stor del af min entusiasme for kirkemusik stammer fra min begejstring for musikteori og satslære. Det matematiske i musikken og nodebilledet griber mig fuldstændigt, og der mangler jo ikke ligefrem talsystemer og funktionsharmonik i traditionel orgellitteratur.

Mine forventninger til studiet og mig selv som studerende er høje. Jeg forventer et miljø, der er aktivt både fagligt og socialt, og som jeg kan dyrke indbyrdes med mine medstuderende. Jeg regner med at spille med blod og knofedt på tangenterne – men først og fremmest også at have det sjovt og nyde studielivet.

Thomas Obeth (f. 2000) begynder på Det Jyske Musikkonservatorium

Jeg er vokset op i Assens på Fyn, og blev som lille optaget i Vor Frue Kirkes drengekor under ledelse af organist og kantor Finn Pedersen. Der fik jeg min musikalske opvækst, og efter nogle års klaverundervisning - først som bifag i koret og senere på den lokale musikskole – blev jeg tilbudt at starte til orgelundervisning, hvad jeg så gjorde. Efter min studentereksamen begyndte jeg på MGK-Fyn og Kirkemusikskolen i Løgumkloster, hvor jeg bl.a. havde Torben Krebs og Søren Birch til henholdsvis orgel og korledelse. På Fyn var jeg også ansat i et par landsbykirker uden for

Assens, hvor jeg har eksperimenteret og lært en masse. Nu glæder jeg mig til at komme ud og vikariere lidt mere, samt indimellem at sove længe om søndagen.

På konservatoriet vil jeg især se frem til at begynde på de større orgelværker. Max Regers og Anton Heillers mere storskalerede værker tiltaler mig meget, og så har jeg også lovet mig selv at kunne spille al Paul Hindemiths orgelmusik inden jeg er færdig med min bachelor. Hen over sommeren har jeg været så heldig at have spillet nogle koncerter, hvilket jeg også ser meget frem til at gøre noget mere.

Christian Scherning (f. 1995) begynder på Syddansk Musikkonservatorium i Esbjerg

Der er noget romantisk over at studere på konservatoriet. Det har altid været et ønske, men jeg vidste ikke, hvad jeg ville der. Det ændrede sig efter en bytur i Aarhus, hvor jeg tilfældigvis mødte en nyuddannet organist, som var ude at fejre sin eksamen. Han insisterede på, at jeg skulle søge ind på kirkemusikskolen, og uden at have siddet ved et orgel før stod jeg op dagen efter, sendte en ansøgning afsted og kom ind.

Det er godt 4 år siden. Jeg var egentlig flyttet til Aarhus for at læse musikvidenskab, men endte pludseligt med at køre et dobbelt studieforløb med KMS også. Videre inspireret af dygtige organister, særligt også fra hjemegnen, opdagede jeg hurtigt, at jeg havde fundet instrumentet. I sommer afleverede jeg mit speciale, og tager nu skridtet videre med ønsket om at kombinere det akademiske med det praktiske for at blive den bedste version af mig selv. Jeg glæder mig til at dykke helt ned i orglets historie og lære af dets mange mestre. Det kræver meget, men samtidig giver det utrolig meget igen og åbner for et unikt klangligt univers.

21. SØNDAG EFTER TRINITATIS, 1. TEKSTRÆKKE

Erik Lauge Mikkelsen, organist ved Sankt Nikolai Kirke, Nakskov, fortæller om sine musikvalg

Den 9. oktober kan Erik Lauge Mikkelsen fejre 25-års jubilæum som organist ved Sankt Nikolai Kirke. Han fortæller, at det i første omgang var kirkens meget fine P.G. Andersen-orgel fra 1968, der fik ham til at søge til Lolland. Det er et alsidigt instrument, hvor Bach, Buxtehude og Mendelssohn klinger særlig godt. Erik arbejder i øjeblikket på at skaffe midler til at få orglet renoveret og installere et sætzer-anlæg.

Mens han hele tiden har været glad for sit orgel, opdagede han snart, at det kan være vanskeligt at skaffe og fastholde gode kirkesangere i Nakskov. Når unge sangere når en vis alder, søger de væk for at studere. Alligevel har han gennem alle årene haft et fast kirkekor på 4-8 sangere samt et kammerkor med omkring 15 medlemmer, der medvirker ved festgudstjenester. Der har i lange perioder været sunget firestemmigt under nadveren og ind imellem motet. De fastansatte sangere synger også undertiden solo. I coronatiden måtte der kun medvirke 3 sangere ved gudstjenesterne, men fremover vil koret igen være på 4-5 sangere. Motetter hentes ofte fra "Korsange til Kirkeåret" og Harald Vilstrups udgave af dansksprogede Bach-koraler.

Erik Lauge Mikkelsen vælger normalt musik med udgangspunkt i dagens evangelium, men undertiden også ud fra præstens salmevalg. Dagens evangelium handler om den kongelige embedsmand, hvis søn helbredes af Jesus, og *Affaders hjerte runden* i Bachs version fra *Orgelbüchlein* afspejler dette. Et andet hensyn er en evt. dåb, hvor postludiet helst skal være festligt. Det er Jesper Madsens Rued Langgaard-hyldest *Vidunderligst af alt på jord*.

Musikvalg

Præludium: J. S. Bach:
Affaders hjerte runden / Herr Christ, der ein'ge Gottessohn BWV 601.
(*Orgelbüchlein*)

Motet: J. S. Bach: *Hvo ikkun lader Herren råde* (Harald Vilstrup)

Postludium: Jesper Madsen:
Vidunderligst af alt på jord (DOKS' nytårspublikation 2010)

Orglet i Sankt Nikolai Kirke

Kammerkoret

Erik Lauge Mikkelsen

Foto: Mogens Warrer

DET DANSKE ORGE 50-ÅRSJUBILÆUMSP

Det Danske Orgelskab 1970-2020. Slotsforlaget

Orglet – dette langtidsholdbare og kulturbærende musikinstrument med sin ældgamle historie er langt mere end blot et nødvendigt arbejdsredskab. Passion, fascination, livsstil – det er nogle af de ord, som vi som organister ynder at knytte til vort herlige instrument. Og netop langtidsholdbarhed kendetegner også Det Danske Orgelskab, der i 2020 kunne fejre 50-års jubilæum. Foreningen lever den dag i dag i bedste velgående, og jubilæet fejres – ikke mindst med en ekstravagant udgivelse – genstanden for denne anmeldelse.

”Selskabets formål er at udbrede forståelse og interesse for orglet. Endvidere er det selskabets formål at virke for vedligeholdelse og bevaring af tidstypiske og værdifulde instrumenter samt at støtte videnskabelig og historisk udforskning af navnlig danske orgler” – såvidt Det Danske Orgelskabs formålserklæring. Foreningen blev stiftet af en kreds af ildsjæle d. 18. november 1970. Problematisk destruktions af gamle orgler – af datiden betragtet som ”saneringsmodne” – skabte stor polemik, og der herskede et omsiggribende og uskønt smagsdommeri – en orgelpolitisk correctness, om man vil. Der var brug for et opgør med begrebet ”det sande orgel” (et ubehageligt udtryk hørt med vore dages ører), og foreningen anså det derfor som sin fornemste opgave at udbrede viden om og interesse for orglet – i al dets mangfoldighed. Behovet for et orgelskab er usvækket den dag i dag.

Ingen forening uden et medlemsblad, og siden starten har Orgelskabet i sine pub-

likationer, herunder bladet ”Orglet”, bragt orgelrelaterede artikler fyldt med uvurderlig viden og inspiration til organister og orgelinteresserede. Utallige orgelkursationer i ind- og udland er blevet gennemført, hvor det har været muligt at høre-spille-røre og dermed undertiden stifte bekendtskab med noget mere eksotisk end det, vi kender så godt fra den trygge, hjemlige aneddam. Der er udgivet cd’er, og endda en video-film om orgelbygning er det blevet til. Ved genlæsning af de tidligste numre i sort-hvid og frem til nutidens indbydende farvetryk forvisses man om, at tingene ikke har stået stille. Selvom B-numrene i dag udsendes i pdf-format til selskabets medlemmer, fastholdes de flotte A-numre, som det er en fornøjelse at sidde med. De vidner om, at skønt antallet af orgelbyggerier herhjemme er svundet hastigt, er den danske orgelverden stadigvæk levende og i bevægelse – til trods for mangt og meget – herunder udbudsreglernes snærende bånd!

Det er for undertegnede altid forbundet med forventningens glæde at åbne den nyeste udgivelse fra Orgelskabet, og nærværende jubilæumspublikation – en bog og en cd-boks med historiske optagelser – sprænger alle rammer! Lad det være sagt straks: denne flot udstyrede bog med 237 sider inkl. diverse appendikser og indbydende billeder kan nemt fremkalde mere end én søvnløs nat – ikke fordi det på nogen måde er enerverende læsning, men simpelthen fordi indholdet er så fængslende, at det overhovedet ikke er til at slippe! Og skulle øjnene endelig blive læsetrætte, kan man ty til hele 4 timers historiske orgeloptagelser på cd-boksen. Denne helt enestående samling er et resultat af Lars

Rosenlund Nørremarks glødende interesse for og utrættelige indsats omkring at samle og udvælge optagelser fra mere eller mindre svundne orgeltider. Her er chancen for at høre verdens ældste orgeloptagelse fra 1894 med Vilhelm Grønbech ved harmoniet eller Georg Fjælraads skoledannende Reger-tolkninger fremført med største autoritet på et lettere barokificeret domorgel i Aarhus, passende til datidens smag og slet ikke ueffent i Reger-sammenhæng – i det mindste at dømme efter optagelsen. Det er også fantastisk at lytte til Niels Otto Raasteds gennemgående meget overskudsagtige indspilninger på det længst hedengangne orgel i Vor Frue Kirke i København (Marcussen & Reuter 1836, I. Starup 1902, Th. Frobenius & Co 1928-31). Her høres levende musikerkab udført på intet mindre end et pragtorgel, hvis udskiftning i 1965 hører til blandt dansk orgelhistories absolut største fejltagelser. I øvrigt vidner Raasteds barokspil om, at ”gammeldags” måske ikke behøver være sippet og kedeligt! Noget lignende gør sig gældende med hensyn til hans egne kompositioner, der næppe har kunnet skræmme livet af datidens mest inkarnerede barokpoliti. Musikken bliver spillet med indlevelse og er gedigent håndværk. For slet ikke at tale om de efter min mening helt pragtfulde tolkninger af fire udvalgte præludier fra Carl Nielsens 29 – de er næsten hele ”Raasted-afdelingen” værd! Endelig må man ikke glemme cd-boksens udenomskirkelige kuriosum: et klip fra Bobby Pagans afskedskoncert i 1939 i Palladiumbiografen i København, hvor orgelhelten giver den max gas med ”Jeg bli’r så glad, når solen skinner” på Wurlitzer-orglet fra 1938 foran et stort, applauderende og begejstret publikum! Hu hej, hvor det kører: man bliver helt glad i låget!

ORGELSELSKABS JUBILIKATION

Såvel bog som cd-boks udgør et utroligt spændende strejftog i dansk orgelhistorie – med enkelte udenlandske afstikkere. Vinklingen i bogen er alsidig. Som sig hør og bør, har bidragsyderne haft frihed til at skrive om snart sagt alt indenfor området – nogle eksempler: retrospektive beskrivelser af dansk orgelbygning i historisk sammenhæng, orgelrådgiverens sondringer og erfaringer fra sit ”maskinrum”, orgelso-listens oplevelser ved diverse store og små danske orgler/spilleborde i ind- og udland, fondsstøtte til mere eller mindre historiske orgler, indspilningsteknik gennem tiderne, programlægning til koncerter og desuden det nødvendige quo vadis: hvor bevæger vi os mon hen – og hvordan ser fremtiden ud for vort instrument? I bogens sidste indlæg ”Fremtidens orgler - har det klassiske orgel en fremtid?” skriver prof. Ulrik Spang-Hanssen uden omsvøb og på fyndig vis om orgelmusikkens betydning før og nu og – nok så interessant - om de muligheder, som den teknologiske udvikling kan tænkes at tilføre det klassiske orgel. Han forsømmer ikke at give udtryk for sine velgennemtænkte og selverfærede sondringer omkring digitalorglernes brugbarhed – vel at mærke som hjemligt øveinstrument, da ”de fleste hverken har råd eller plads til et rigtigt orgelbyggerbygget kolonihavehus hjemme i stuen” – citat slut.

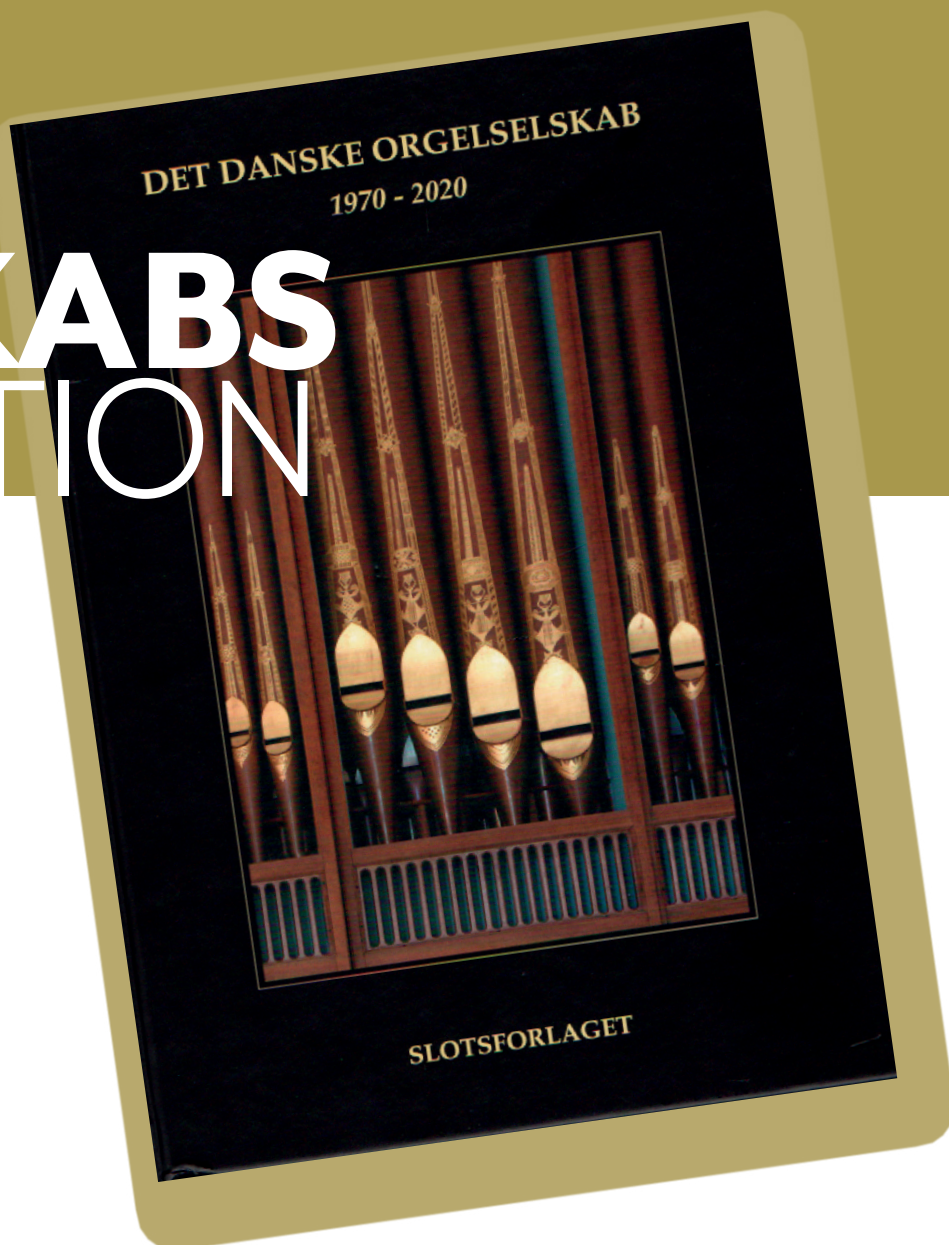
Et portræt af et orgelbyggerfirma er der også blevet plads til: formand for orgelselskabet Per Rasmus Møllers velskrevne og informative artikel ”Jydsk Orgelbyggeri – en firmakronike”. Firmaets instrumenter har bestemt aldrig hørt til det ypperste og mest raffinerede indenfor dansk orgelbygningskunst, men repræsenterer selvfølgelig et

stykke udpræget ”hverdags-orgelhistorie” i Danmark. Men når nu det skulle være – når jubi-bogen skulle skrives, kunne man måske også have valgt at fokusere på et af de orgelbyggerier, hvis instrumenter, håndværk og ”stil” tilførte det hjemlige orgellandskab noget nyt, kvalitativt og spændende – noget, der delte vandene og for alvor har medvirket til at præge synet på dansk orgelbygning før i tiden og nu. Et firmanavn som Carsten Lunds Orgelbyggeri kommer i hu. Firmaet nævnes behørigt i flere af bogens artikler, men kunne måske have fortjent sin egen kronike?

I bogen kommer holdningerne i spil: var Orgelbevægelsen nu også alle tiders højdepunkt? Stivnede den? Hvorfor er et universelt orgel slet ikke det samme som et blan-

dingsorgel? Hvilke orgler har sjæl, og hvad er sjæl? Alt efter observans kan man som læser enten i ro og mag læne sig velbehageligt tilbage - bekræftet i egne dogmer og i fuld enighed med den pågældende artikels skribent – eller erklære sig rødglødende uenig med nervøse, instinktive trilleøvelser udført på bogens omslag til følge! Under alle omstændigheder sætter værket tankerne i gang, og det er jo som bekendt sundt!

En flottere markering af Det Danske Orgelselskabs jubilæum kan næppe tænkes!

VELDREJET JØDISK

Prayer of Remembrance

Music by Jewish composers for organ

Edited by Bella and Semjon Kalinowsky

Prayer of Remembrance
Music by Jewish composers for organ
Edited by Bella and Semjon Kalinowsky
Strube Edition 3607, 44 sider. Kan
bestilles på strube.de Pris 25 Euro

Orgelmusik af jødiske komponister til brug i synagogen udgør en niche i repertoiret fra det 19. århundrede og frem til i dag. Det er centreret omkring Tyskland, hvor orglet vandt frem i de såkaldte reformsynagoger fra begyndelsen af 1800-tallet. Synagogerne og dermed også orglerne blev dog stort set alle ødelagt i krystalnatten i november 1938, hvorfor langt størstedelen af repertoiret er ældre end denne sorgelige begivenhed. I de seneste 25 år har en øget forskning kastet nyt lys på orglets brug i synagogerne og på selve musikken. Det har bl.a. resulteret i udgivelser i en serie med

orgelværker af jødiske komponister på Merseburger Verlag, hvor der indtil nu er kommet 5 bind, og Strube Verlag følger nu op med udgivelsen "Prayer of Remembrance".

Titlen virker søgt, og den går ifølge udgiverne ovenikøbet ikke så meget på selve musikken, men på tilstedeværelsen af jøder og et jødisk samfund i Tyskland i 1700 år – tja, hvis man vil lede efter jubilæer, vil man altid kunne finde et! På udgivelsens forside er sat et gyseligt trommesalsmaleri af en bedende jøde, så det er med en vis bæven, at man åbner publikationen for at se nærmere på det musikalske indhold ...

Udgivelsen rummer værker af 5 komponister: Siegfried Würzburger, Louis Lewandowski, Joseph Sulzer, Herman Berlinski og Jehan Alain.

Tilstedeværelsen i denne sammenhæng af Jehan Alain (1911-1940) overrasker; men som der redegøres for i de udmærkede noter, spillede han jævnligt i synagogen i Paris. Den valgte komposition *L'Année Liturgique Israélite* er baseret på en improvisation, som Alain indspillede på plade i 1938. Søsteren Marie-Claire Alain bearbejdede denne improvisation til en udgivelse i 1996 på Leduc. Hvis man med tanke på Alains bedste kompositioner sætter forventningerne højt: til noget i stil med Duruflés transskriptioner af Tournemires improvisationer, bliver man skuffet: Stykket rummer melodier til en række af de jødiske festdage, og det er ikke musik i bedste Alain-stil, men derimod korte præsentationer af melodierne i en konventionel harmonisk iklædning. Med hyppige toneartsskift i det relativt korte stykke fremstår kompositionen usammenhængende, og den havde været bedre tjent med at forblive, hvad den oprindeligt var: en improvisation!

5 korte stykker over synagogemelodier af Louis Lewandowski (1821-1894) er også skuffende bekendtskaber, da der her flittigt trækkes på spillemæssige floskler, herunder den i romantikken ofte benyttede, hvor en jævnt hen kedelig frase gentages, åbenbart i håbet om at den vil vise sig bedre ved gentagelsen – men det sker sjældent!

Talrige komponister har bearbejdet temaet *Kol Nidrei*, mest kendt i koncertlitteraturen er Max Bruchs bearbejdelse for cello og orkester. Siegfried Würzburger (1877-1942) var indtil Krystalnatten organist i en synagoge i Frankfurt, og hans *Passacaglia und Fuge über Kol Nidrei* blev skrevet i 1933/34. Det spillemæssigt overkommelige stykke er velklingende, men virker ikke særlig originalt, og ikke mindst fugaen giver i opbygning og harmonik mindelser om en Bach-kontrapunktøvelse.

ORGELMUSIK

Joseph Sulzer (1850-1926) var cellist og spillede i Wien som orkester- og kammermusiker. Han var desuden i en længere årrække tilknyttet den jødiske synagoge som korleder. *Vier Präludien für Orgel oder Harmonium*, som er hans eneste orgelkomposition, er præget af en senromantisk harmonik med rig anvendelse af kromatik. De korte stykker har god retning og sammenhæng og, hvis man kan lide stilen, vil de fint kunne fungere ved gudstjenester eller andagter.

Samlingens længste og vægtigste stykke er *The Burning Bush*, komponeret af Herman Berlinski (1910-2001). Berlinski, som næp-

pe er særlig kendt eller spillet herhjemme, var født i Leipzig og blev uddannet på konservatoriet med klaver som hovedfag. Blandt hans lærere var så kendte navne som Karg-Elert i teori og Günther Raphael (kontrapunkt). Efter nazisternes magtovertagelse i 1933 flyttede han til Paris og studerede videre hos bl.a. Nadia Boulanger og blev desuden stærkt optaget af at beskæftige sig med jødisk musik og kultur. I 1941 flygtede han til USA og fortsatte sit virke i New York som komponist og organist i synagoger. I et meget alsidigt kompositorisk virke står hans orgelværker centralt, og han har udover 12 orgelsymfonier skrevet adskiligt andet for instrumentet.

The Burning Bush fra 1957 er et virtuost, toccataagtigt stykke præget af atonalitet og bitonalitet. En sætning på det hebræiske sprog i fortællingen om den brændende tornebusk på stedet, hvor Gud åbenbarer sig for Moses, har givet Berlinski inspiration, idet han ganske raffineret bygger den sproglige rytme i sætningen ind som en bærende rytmisk idé i stykket. Der er tale om et veldrejet og idiomatisk stykke orgelmusik, som klinger fint!

KORSATSER FRA KIRKESANGBOGEN NETOP UDKOMMET I FUK-SERIEN

Pris pr.
hæfte
119,00

- Et bredt udvalg af Kirkesangbogens populære titler arrangeret for kor
- I alt 30 satsar for lige stemmer og 28 satsar for blandet kor
- Satsar i alle sværhedsgrader
- Både a cappella, enkle klaversatsar og becifring
- Kormusik til gudstjeneste eller koncertbrug
- Se nodeeksempler og køb på noder.dk

I forlængelse af *Kirkesangbogens* overvældende modtagelse og store udbredelse, har der været en markant efterspørgsel fra organister og korledere efter korarrangementer af bogens indhold til både børnekor og voksenkor.

Det er derfor en stor glæde, at det i et samarbejde mellem Kirkesangbogens redaktion, Folkekirkens Ungdomskor (FUK), Forlaget Mixtur og Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, er lykkedes at præsentere fire hæfter med et udvalg af Kirkesangbogens repertoire i forskellige sværhedsgrader og til forskellige målgrupper.

Således forelægger nu to hæfter med satsar for lige stemmer - arrangeret af *Phillip Faber* - og to hæfter med satsar for blandet kor - arrangeret af *Phillip Faber, Jakob Lorentzen, Michael Bojesen, Matti Borg, Søren Birch, Mads Høck, Pernille Sejlund og Lasse Toft Eriksen*.

TILBUD 1

ALLE 4 HÆFTER SAMLET PRIS

399,00

TILBUD 2

KORSÆT - MINIMUM 10 EKS.

-20%

MEDLEMSMØDER 2021/2022

DOKS inviterer alle medlemmer til deltagelse i regionale orientings- og dialogmøder

Da DOKS' sidste to årsmøder var berørt af restriktioner, vil bestyrelsen gerne være vært ved en række medlemsmøder i de kommende måneder. Forhåbentlig vil mange have lyst og mulighed for at deltage. Alle DOKS-medlemmer er inviteret, det gælder også studerende og pensionister.

Foruden det kollegiale samvær, som vi har savnet, vil der være orientering om aktuelle emner fra sekretariatet og ikke mindst mulighed for at komme i dialog med formanden og repræsentanter fra bestyrelsen. Det er vigtigt at vi har tæt kontakt mellem sekretariatet, den politiske ledelse og medlemmerne i vores forening. Derfor har

vi brug for at høre om dine erfaringer og holdninger. Blandt emnerne der vil blive vendt er: medarbejderindflydelse, arbejdstid, AC-fællesoverenskomst, seniorordninger, arbejdsmiljø og kompetenceudvikling.

Hold øje med medlemsmail for nærmere information, men sæt kryds i kalenderen nu. Du kan tilmelde dig det sted og tidspunkt, der passer bedst.

Der afholdes tre møder i efteråret, som anført nedenfor. **I januar 2022** vil der blive yderligere to møder på Fyn/Syddjylland og Sjælland.

Ved alle møder deltager fra DOKS' bestyrelse Karin Schmidt Andersen, og fra sekretariatet deltager Bjørn Arberg. Det er op til dig, hvilket møde du ønsker at

deltage i, men af hensyn til den praktiske planlægning er tilmelding nødvendig. Deltagelse er gratis. Vel mødt!

Medlemsmøder efteråret: Aalborg

Dato: 25/10, kl. 12.00 – 16.00

Sted: Nørre Tranders Kirkecenter, Lemvigvej 100, 9220 Aalborg Øst

Aarhus

Dato: 26/10, kl. 12.00 – 16.00

Sted: Helligåndskirken, Torpevænget 1, 8210 Aarhus V

København

Dato: 1/11 kl. 12.00 – 16.00

Sted: Hendriksholm Kirke, Damhus Boulevard 70, Rødovre

Nyt orgel i Ry kirke

14 stemmer og 2 pedaltransmissioner
HV – SV – P
Elektro-pneumatisk traktur
(spillebord fritstående på nyt pulpitur)
Elektrisk registratur med
sættekombinationer

Arkitekt: Rubow Arkitekter Århus

MARCUSSEN & SØN
GRUNDLAET 1806

MARCUSSEN & SØN - ORGELBYGGERI A/S
STOREGADE 24 · DK-6200 AABENRAA
Telefon +45 74 62 23 50
E-mail: info@marcussen-son.dk
www.marcussen-son.dk

DOKS-ARRANGEMENTER

15. oktober, 22. november,
4. marts 2022, 1. april 2022

Bestyrelsesmøder i DOKS

20.-21. januar 2022

Bestyrelsesseminar

2.-4. maj 2022

DOKS' årskursus i Aarhus

MEDLEMSMØDER I DOKS

25. oktober

kl. 12.00 – 16.00

NØRRE TRANDERS KIRKECENTER
Lemvigvej 100, 9220 Aalborg Øst

26. oktober

kl. 12.00 – 16.00

HELLIGÅNDSKIRKEN
Torpevænget 1, 8210 Aarhus V

1. november

kl. 12.00 – 16.00

HENDRIKSHOLM KIRKE
Damhus Boulevard 70, Rødovre

KURSER

1. oktober

Kirkemusikerfestival med fokus på
korsangen og korlederen i Billund Kirke for
kirkemusikere i Ribe og Haderslev Stifter
Tilmelding grenesogn.dk

1.-2. oktober

Korarrangement med koncert - Værker
af Haydn, Mendelssohn, Birch v/ Søren
Birch, Løgumkloster Kirkemusikskole
www.kirkemusikskole.dk

4. oktober

Præsentation og drøftelse af rapporten fra
biskoppernes fagudvalg vedr. gudstjeneste-
sten - v/ Jørgen Kjærgaard, Vestervig
Kirkemusikskole www.kirkemusikskole.dk

12. november

Optagelsesprøve til Børnekorakademiet i
Fredenskirken, Rosenvangs Allé 51, 8260 Viby
tilmelding@bornekorakademiet.dk

13. november

Liturgikonference i Messe C, Fredericia.
Mulighed for at deltage online.
Yderligere oplysninger og tilmelding på
kmhad@km.dk eller 74 52 20 25

19. november

Optagelsesprøve til Børnekorakademiet
Jægersborg Sognegård,
Søndersøvej 5, 2820 Gentofte
tilmelding@bornekorakademiet.dk

**FESTIVALER OG
KONCERTTRÆKKER**

KØBENHAVN

2. oktober – 27. november

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Orgelmatinéer hver lørdag kl. 12
www.domkirken.dk/orgelmatine

1. oktober

TRINITATIS KIRKE

Frobeniusfondens store pris overrækkes
til Søren Christian Vestergaard kl. 16.30
trinitatiskirke.dk

22. oktober – 26. november

TRINITATIS KIRKE

Fredagskoncerter kl. 16.30
trinitatiskirke.dk

18. oktober

KONCERTKIRKEN

Moderne mandag kl. 19:30

4. november – juni 2022

GRUNDTVIGS KIRKE

Orgelmestre i Grundtvigs Kirke
torsdage kl. 19.30
Grundtvigskirke.dk

ODENSE

30. september – 7. oktober

Odense Internationale Orgelfestival i byens
kirker og Odense Koncerthus
Facebook.com/OdenseInternationaleOrgelfestival

AALBORG

22. september – 7. oktober

Aalborg Kirkernes Musikfestival "Musikal-
ske spejlinger"
www.kirkemusikfestival.dk

Organistbladet bringer oplysninger om koncert-
rækker, festivals og andre arrangementer. Send
gerne oplysninger om din arrangementsrække til
organistbladet@doks.dk

30 ÅRS ERFARING MED KOMMUNIKATION OG GRAFISKE LØSNINGER

Vi løser grafiske opgaver og
leverer tekst og billeder til
foreninger, virksomheder
eller små erhvervsdrivende

Portræt- eller interiørfotos /

Arkitekturfotos /

Artikler /

Tryksager i små og store oplag /

Kirke- og medlemsblade /

CD-covers, plakater og foldere /

Annoncer /

Logo, grafik og artwork /

Hjemmesider i CMS /

spotON
communications

Få et uforpligtende tilbud
www.spoton.dk

RAPPR
MAJ 2022

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

ENKELHEDEN BLIVER TIL ANDELIGHED OG HJERTEVARME

Juliane Ilgner, organist ved Brødremenigheden i Christiansfeld, fortæller om at arbejde i en frimenighed

I juli tiltrådte Juliane Ilgner som organist ved den traditionsrige Brødremenigheden i Christiansfeld. Hun er 33 år gammel, stammer fra Tyskland og har boet, studeret og arbejdet i Danmark de sidste 10 år.

Hun glæder sig over at snuse til en kirkelig tradition, som ”minder om den jeg er opvokset med – samtidig med at den bærer præg af danske traditioner, som jeg efterhånden kender godt og har samlet mange erfaringer med”, fortæller hun.

”Overordnet fornemmer jeg, at medlemmerne af Brødremenigheden har en stor ærlighed og autenticitet i deres engagement. De fleste er frivillige og engagerer sig helt naturligt i deres kirkefællesskab. Det er ikke nogen stor menighed, men med meget sangglade og dygtige medlemmer.”

”Der er en stor enkelhed, både i kirkebygningens og i gudstjenestens udtryk. Der er ingen udsmykninger eller Kristus-billeder i kirkesalen. Væggene er hvide, kirkerummet er stort, enkelt og firkantet som en skotøjsæske (hvilket bidrager til en dejlig akustik).

Der er næsten ingen elektricitet i kirken. Orglet har dog en elektrisk motor, men har også bevaret sin manuelle bælgtræderfunktion. Enkelheden er ikke steril, men min oplevelse er at den danner en ramme for det der sker, den giver rum for og plads til åndelighed og hjertevarme.”

Kirken har et Marcussen-orgel fra 1865, gennemrestaureret 2017. ”Et meget fint instrument med fyldig klang og mange smukke 8`-farver, men samtidig en stor

klarhed. Orglet fortjener i den grad at blive hørt af flere, så jeg har indført matinee hver sidste lørdag i måneden, 30 minutters orgelmusik. Desuden står der et meget fint barokpositiv i Søstrehusets korsal.”

”Det føles lidt sjovt, at jeg som tysker falder over mange salmemelodier jeg kender hjemmefra. Brødremenigheden har sin oprindelse i tyske Herrnhut, og mange af de salmer som deres pioner Grev Zinzendorf digtede, synges på melodier, der blev brugt på tværs af trosretninger i 1700-tallets Tyskland. Mange genkender man også som overskrifter af kendte koraltbearbejdelser af Bach, eksempelvis ’Ein Lämmlein geht und trägt die Schuld’ eller ’Alle Menschen müssen sterben’.”

”Jeg dirigerer basunkoret, hvilket er en udbredt tysk tradition, som startede i Brødremenigheden i Herrnhut som udendørsinstrument og som kommunikationsmiddel. Blæserne gik igennem byen og spillede melodier, der bekendtgjorde kirker relevante hændelser. Det er stadig en smuk skik i Christiansfeld, at når et medlem af menigheden dør, samles basunkoret samme dag kl. 18 og spiller foran kirken, og melodivalget viser om det er en gift eller ugift broder eller søster, en enke eller enkemand eller et barn.”

Man bruger også et tysk ord for de ”Singstunden”, der finder sted om eftermiddagen, hvor man mødes i en time udelukkende for at synge salmevers, der er udvalgt, så de fortæller en bibelsk historie.

Juliane Ilgner

Brødremenighedens kirke

Marcussen-orglet i Christiansfeld

Marcussenorglets spillebord

Kirkesalen i Christiansfeld